

Around the World on Two Pianos

Latinissimo door Gustavo Corrales Romero & Ariel González

Gehoord: 12/10, Kleine Zaal, Het Concertgebouw Amsterdam

Net nu er een Cuba gerelateerd nummer van De Nieuwe Muze uitkomt, dook Cuba het afgelopen weekend ineens ook op in Het Concertgebouw in de vorm van een geweldig leuk project van de klassieke Cubaanse pianist Gustavo Corrales Romero: Around the World on Two Pianos.

Het levensverhaal van deze al sinds 2002 in Nederland wonende Cubaan uit Guantánamo, laat zich lezen als een nog onvoltooide roman, die te vinden is op zijn website <https://www.gustavocorralesromero.net>, geschreven door zijn vrouw, de schrijfster, pianiste, zanger, componiste en choreografe Karen D. Russel de Corrales, met wie hij KyG Productions oprichtte om met behulp van cd's, boeken en concerten Latijns-Amerikaanse en hedendaagse muziek te promoten (zie website onder: 'Press information/KyG Verhaal').

Concentreerde Corrales Romero zich afgelopen zaterdag met de eveneens uit Cuba afkomstige pianist Ariel González tijdens het eerste concert van zijn driedelige serie op de muziek uit Cuba en Latijns-Amerika, tijdens het volgende concert - zondagmiddag 17/11, Concertgebouw- exploreert hij met pianist en antropoloog Henk Mak van Dijk de muziek van Oost- en West-Indië en op het laatste concert - zaterdagmiddag 7/12 Het Concertgebouw- duikt Corrales Romero samen met de Cubaanse jazzpianist Ramón Valle in Cuban Classical & Jazz.

Een stukje geschiedenis. In het communistische Cuba van Fidel Castro gelooft men dat alle kinderen de kans moeten krijgen te worden waar ze het beste voor zijn toegerust, ongeacht hun achtergrond. Als klein jongetje speelde Corrales Romero het liefste gitaar, dus toen er in het hele land audities werden gehouden voor het ronselen van jong muzikaal talent, werd hij beoordeeld op zijn gitaar. Dat hij talent voor muziek had was duidelijk, maar de commissie oordeelde dat zijn handen meer geschikt waren voor de piano. Corrales Romero moest concertpianist worden en zette zich zo vlijtig aan de pianostudie, dat hij na vier jaar werd uitverkozen om piano te gaan studeren in Havana, waar hij zich moest zien te redden op gammele piano's in de zinderende hitte in studeerkamers zonder airco. Zijn leraar César López leerde hem niet alleen goed pianospelen, hij bracht hem ook in contact met literatuur, musea, politiek en filosofie, tot Corrales Romero een van de twee beschikbare beurzen won om in Moskou te gaan studeren aan het beroemde Tsjaikovski Conservatorium.

Toen hij terugkeerde naar Cuba, had de Perestroika inmiddels een einde gemaakt aan de Russische steun voor Cuba. Hoewel Corrales Romero besloot zich verder in kunst en muziek te verdiepen op de ISA, Instituto Superior de Arte in Havana, verkeerde het land in chaos. Er was gebrek aan alles en er was nauwelijks wat te eten. Een gitaarleraar uit Aruba hoorde Corrales Romero 's nachts piano spelen en regelde in 1998 een uitnodiging voor hem om op Aruba een concert te komen spelen. Na allemaal toestanden om een uitreisvisum te krijgen, werd het concert een succes, maar moest hij tot zijn teleurstelling toch weer terugkeren naar Cuba. Zegt hij zelf: 'Als je in die tijd de kans kreeg om Cuba voorgoed te verlaten, dan greep je die aan.' Maar er was hier nog niks voor geregeld en als hij was gebleven zou dat illegaal zijn geweest. Eén van de moeilijkste momenten in zijn leven, zegt hij. Alhoewel de

gitaarleraar beloofde hem opnieuw uit te nodigen, keerde hij met lood in de schoenen terug, waar zijn tijdgenoten hem stomverbaasd weer zagen verschijnen. Toen Corrales Romero eind 1998 inderdaad nog een keer werd uitgenodigd door Aruba, wist hij met hulp van de gitaarleraar en andere mensen -die hem een piano, onderdak, kleren en eten aanboden- een verblijfsstatus voor Aruba te bemachtigen. De jonge Cubaanse pianist was vrij en ging lesgeven om te overleven. Op Aruba ontmoette hij zijn toekomstige vrouw en in 2002 vertrok hij samen met haar naar Nederland.

Daar begon een nieuwe strijd om het bestaan, in de woorden van Corrales Romero's vrouw: 'Daarna ging het voort over de lange, kronkelige weg van het vooral leren welke deuren gesloten waren voor ons - met inbegrip van de tien Nederlandse conservatoria waarvan de meeste nooit onze brieven hebben beantwoord - en de meer dan honderd programma voorstellen die we wereldwijd hebben verstuurd, om niet eens over de eindeloze tijds- en geldinvestering te beginnen. Langzaam, moeizaam verzamelden we informatie en begonnen we ons een eigen weg uit te houwen, weg van het reguliere'...

Na zeventien jaar Nederland herinnert het echtpaar zich vooral 'de loze alarmen'. In het begin hadden Corrales Romero en zijn vrouw goede hoop dat ze vast iemand met invloed zouden vinden die zijn carrière van de grond zou kunnen helpen krijgen: 'In de tussentijd flikkerden in de hoofdstroom pop, jazz en klassieke hypes op uit het niets en stierven weer uit, terwijl wij doorploeterden. Bedrijfjes kwamen en gingen in het winkelpand op de hoek, ongeveer elke paar maanden een, maar KyG bestaat sinds de oprichting in 2000 nog steeds'...'En er ontstond een lange lijst met creatieve ideeën, waarvan een aantal volledig zijn uitgewerkt en alleen maar in afwachting zijn van investeringsgeld. De belangrijkste lessen die we hier in Nederland geleerd hebben, zijn: Als je iets wilt doen, doe het dan zelf. Geduld hebben. En dat we in feite de voorkeur geven aan het behouden van de controle over onze projecten.'

Een wens is uitgekomen met de mini-serie *Around the World On Two Piano's* in Het Concertgebouw. Nu zou je wellicht denken dat bij het eindelijk bereiken van zo'n mijlpaal de spanningen torenhoog waren opgelopen, maar dat viel reuze mee. Vanaf het moment dat het duo Corrales Romero en González met humor en passie in de toetsen dook ontstond er die vrolijke, gemoedelijke en relaxte sfeer die zo typerend is voor de manier waarop er in het bloedmuzikale Cuba op elke straathoek muziek wordt gemaakt. Met *Guantánamo*, een eigen compositie van Corrales Romero, werd de toon gezet: melancholiek en zwoel, zangerig en vrijgevochten, buiteland door de Kleine Zaal in aanstekelijke Latino-ritmes, met hier en daar een vleugje Bach. Er volgde een bonte stoet aan lichtvoetige en soms weemoedige stukjes van de Cubaanse componisten Ernesto Lecuona, Carlos Fariñas en Antonio Maria Romeu, de Braziliaanse Ernesto Nazareth en de Argentijnse Carlos Guastavino, veelal geschreven in de periode dat het prerevolutionaire Cuba nog het party-eiland van de rijken en de maffia was, die zich bij voorkeur vermaakten in de casino's van Havana. Muziek had een hoog variëteitsgehalte en was in de eerste plaats bedoeld om van het leven een feestje te maken.

Dat lieten de afwisselend samen en dan weer alleen spelende pianisten op aanstekelijke manieren horen in hun spel. Amerikaanse componisten als Aaron Copland en Leonard Bernstein lieten zich door de Cubaanse uitbundigheid inspireren in stukken als *Danzón Cubano* (waarin Copland echter te intellectueel blijft om werkelijk te swingen) en *Mambo*

(waarin Bernstein wel de juiste toon en ritmes te pakken heeft), die door Corrales Romero en González met souplesse en flair werden gespeeld. Ook van de Braziliaanse componist Villa-Lobos, de Argentijnse 'oppergod van de tango' Piazzolla en de Fransman Darius Milhaud stonden virtuoos en warmbloedig uitgevoerde 'latino'-gerelateerde stukken op het bonte en kleurrijke programma, waarbij de uitstekend piano spelende musici elkaar moeiteloos aanvoelden en aanvulden. Maar het mooiste vond ik het weemoedige, introvert zingende Manana van Carlos Fariñas, een juweeltje van de Cubaanse leraar van Corrales Romero, door zijn weduwe gevonden tussen stapels oud papier, dat in Amsterdam zijn eerste uitvoering beleefde.

Wenneke Savenije

Volgende concerten Around the World on Two Pianos:

Zondagmiddag 17 november, 14.15 uur, Kleine Zaal, Het Concertgebouw: East Indies- West Indies

Zaterdagmiddag 7 december, 14.15 uur, Kleine Zaal, Het Concertgebouw: Cuban Classical & Jazz

Info: <https://www.gustavocorralesromero.net>